

Waterrecreatie Advies BV
Overstag 20
8221 RG Lelystad
T 0320 - 21 88 47
E info@waterrecreatieadvies.nl
www.waterrecreatieadvies.nl

Lelystad, 23 december 2016

Ontwikkeling watersport IJsselmeergebied en Friese IJsselmeerkust 2012 - 2016

In opdracht van Rijkswaterstaat heeft Waterrecreatie Advies onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van de watersport in het IJsselmeergebied (incl. Randmeren). De provincies Flevoland en Gelderland en de Friese kustgemeenten Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren zijn mede opdrachtgever. Omdat u meegewerkt heeft aan het onderzoek, krijgt u als dank een samenvatting van de resultaten.

Het laatste onderzoek in het IJsselmeergebied vond plaats in 2012¹. Het betrof toen een volledige monitor. Alle bedrijven, stichtingen, verenigingen en gemeentehavens die lig- en/of passantenplaatsen verhuurden en/of winterstallingmogelijkheden boden, zijn destijds schriftelijk benaderd met een vragenlijst. Niet-respondenten werden gebeld tot de respons nagenoeg 100% bedroeg. Zo'n onderzoek geeft een totaalbeeld, maar is tijdrovend en dus kostbaar. Nu werd in eerste instantie een quickscan uitgevoerd net als in de provincie Zeeland in 2015. Alle bekende havens en winterstallingbedrijven kregen in september een e-mail met een vragenlijst waarop de gegevens die men in 2012 had ingevuld en het verzoek veranderingen door te geven. In oktober volgde een herinnering. In Flevoland, Gelderland en langs de Friese IJsselmeerkust zijn daarna de niet-respondenten gebeld om een compleet of zo compleet mogelijk beeld te krijgen.

IJsselmeergebied:

Van de 246 deelnemers in 2012 hebben nu 169 aan het onderzoek meegedaan (incl. 3 nieuwe havens sinds 2012 en 2 nieuwe bedrijven die o.a. winterstalling bieden). Zij hebben met elkaar 81% van alle ligplaatsen in het IJsselmeergebied. Bijgevoegde tabel geeft een totaalbeeld (2012) en een beeld van de ontwikkeling van de watersport bij de 169 deelnemers.

De belangrijkste conclusie is dat het aantal ligplaatsen (-436 = -1,5%) en het aantal boten (-1.546 = -6%) is gedaald. De gemiddelde bezettingsgraad is gedaald naar 84% (-4%), wachtlijsten zijn met ruim 20% verder afgenomen. Vooral het aantal zeilboten daalt (-1.500 = -8%), het aantal motorboten is nagenoeg gelijk gebleven. De herkomst van de ligplaatshouders, de verhouding Nederlanders – Duitsers, is stabiel. Het aantal passanten (boten) daalt (-10%), maar de verblijftijd van passanten in de havens neemt toe. Het aantal bootovernachtingen is als resultante met (maar) 2% afgenomen. Er zijn 17 havens met uitbreidingsplannen (+ 800 ligplaatsen, ruim de helft minder dan in 2012) en 13 havens met krimpplannen (-300 ligplaatsen). De vraag naar krimpplannen werd voor het eerst gesteld. Winterstalling buiten daalt met 5%, winterstalling in loodsen is toegenomen met bijna 3%, winterstalling in het water is nagenoeg gelijk gebleven. Ook is voor het eerst gevraagd naar het aantal boten dat normaalgesproken zomers in het water ligt, maar nu ongebruikt op de wal blijft staan. Het gaat om bijna 700 boten, ruim 2,5% van het aantal boten bij de deelnemers in de zomer.

¹ Ontwikkeling watersport IJsselmeergebied 2012, Waterrecreatie Advies, december 2012

Friese IJsselmeerkust

Net als in Flevoland en Gelderland, zijn de havens en winterstallingbedrijven langs de Friese IJsselmeerkust nagebeld om de respons te verhogen. Twee havens kon niet worden bereikt, van een nieuwe verenigingshaven in Lemmer hebben wij een zo goed mogelijke schatting gemaakt. Daarmee bedraagt de respons bijna 100%.

Het aantal ligplaatsen langs de Friese IJsselmeerkust is sinds 2012 gedaald met 1,5%. Het aantal boten is gedaald met ruim 6% (-350). De gemiddelde bezettingsgraad is gedaald naar 82% (-4%). Dat is lager dan het gemiddelde in het IJsselmeergebied (84%), lager dan in Gelderland (90%), maar hoger dan in Flevoland (78%). In alle gebieden daalt de (gemiddelde) bezettingsgraad, een rechtstreeks gevolg van de daling van het aantal boten.

Het aandeel zeilboten is met 1% gedaald (-320), de gemiddelde bootlengte is nog iets gestegen naar 10,7 m. Het aandeel Duitse ligplaatshouders langs de Friese IJsselmeerkust is met 3% toegenomen naar 50%. Dit is opvallend, ook ten opzichte van de andere provincies (Flevoland 2012-2016: +1% naar 17%, Zeeland 2009-2015: -1% naar 8%). Het hoogste percentage Duitse ligplaatshouders zit in de Limburgse Maasplassen (2012, 56%). Het resultaat benadrukt het belang van de Duitse markt.

Het aantal passanten (boten) in Fryslân (IJsselmeerkust) is gedaald met ruim 9.000 (-13%), het aantal bootovernachtingen is nagenoeg gelijk gebleven. Dat komt omdat de gemiddelde verblijftijd van passanten in de havens is toegenomen van 1,3 naar 1,5 dagen (mede als gevolg van het Friese Merenproject?). Het aantal varende boten daalt, dat blijkt ook uit de sluispassages. Het is een uitdaging om passanten, als je ze hebt, langer vast te houden. Lever kwaliteit en zorg dat er op de haven en in de omgeving iets te doen of te beleven is.

Er zijn 5 havens met uitbreidingsplannen (+ 65 ligplaatsen), in 2017 gaat ook een haven dicht.

Het aantal boten dat in de winter buiten op de wal staat is met 9% gedaald, het aantal boten in loodsen is met 7% toegenomen. Het totale aantal boten in de winterstalling is gelijk gebleven. Ook dat is opvallend, omdat er in de zomer 350 ligplaatsen minder zijn verhuurd. Er is voor eerst gevraagd of er in de zomer ook boten op de wal blijven staan i.v.m. medische redenen, verblijf in het buitenland, huwelijksproblemen, "geen zin meer" en wanbetalers. Dus exclusief schepen waar regulier of bijzonder onderhoud aan wordt gepleegd. Er staan in de zomer bij de havens en winterstallingbedrijven bijna 250 schepen op de wal die tot deze groep behoren.

Er zijn tijdens de telefoongesprekken verschillende opmerkingen gemaakt: "Het gaat nog goed, mede dankzij de Duitsers, de vergrijzing baart echter wel zorgen. Vernieuwing is nodig en graag (meer) medewerking van de overheid daarbij. Het bieden van kwaliteit en service is in deze tijd erg belangrijk. Er is (bij een aantal) vraag naar grote ligplaatsen. Anderzijds biedt het achterland interessante mogelijkheden en kansen voor het varen met (huur)sloepen". Er zijn meerdere, ook nieuwe routes genoemd. En tenslotte "liever 300 ha zonnepanelen dan het windmolenpark in het IJsselmeer".

Trends in het IJsselmeergebied (en ook in Fryslân) komen overeen met ontwikkelingen in andere vaargebieden². Het aantal boten en het gebruik daalt³. Amsterdam en een dunne schil daaromheen vormt een uitzondering, veroorzaakt door een toename van het aantal dagtochten (m.n. sloepen) en woningbouwprojecten aan het water.

Als dank voor uw medewerking aan het onderzoek ontvangt u zoals beloofd deze korte samenvatting van de ontwikkelingen in het IJsselmeergebied en langs de Friese IJsselmeerkust. Meer gedetailleerde uitkomsten staan in de tabellen hierna.

---

² Ontwikkeling watersport Hollandse Plassen 2008 – 2015 en provincie Zeeland 2009 -2015, Waterrecreatie Advies, 2015

³ Zie ook: Prognose ontwikkeling recreatievaart in 2030, 2040 en 2050 in opdracht van RWS, Waterrecreatie Advies, 2016

Ontwikkeling watersport IJsselmeergebied 2012 - 2016

	Monitor	Quickscan		
	2012	2012	2016	
Aantal havens (exploitatievorm)				
Gemeente haven(s)	26	17	17	
Commerciële haven(s)	151	104	108	
Stichtingshaven(s)	14	8	8	
Verenigingshaven(s)	54	35	36	
Rijks- / provinciale haven(s)	1	0	0	
Totaal	246	164	169	
Ligplaatsen recreatievaart				
Totaal aantal vaste ligplaatsen	36.546	30.030	29.594	
Gemiddelde bezettingsgraad	89%	88%	84%	
Aandeel zeilboten	67%	71%	69%	
Aandeel motorboten	33%	29%	31%	
Gemiddelde bootlengte (in m.)	9,7	9,8	9,9	
Herkomst ligplaatshouders	Nederland	82%	80%	79%
	Duitsland	17%	19%	19%
	België	0%	0%	1%
	Overig	1%	1%	1%
Aantal schepen op wachtlijsten	3.475	2.271	1.781	
Passantenplaatsen recreatievaart				
Aantal niet verhuurde ligplaatsen	3.977	3.488	4.598	
Aantal specifieke passantenplaatsen	3.962	2.736	2.651	
Aantal bootovernachtingen	337.677	248.091	243.076	
Gemiddeld aantal nachten per boot	1,4	1,4	1,5	
Uitbreiding/krimp van lig- en/of passantenplaatsen				
Aantal havens met uitbreidingsplannen	25	18	17	
Verwachte / gewenste uitbreiding	2.259	1.712	799	ligplaatsen
Aantal havens met krimpplannen	? *	? *	13	
Verwachte afname	? *	? *	305	ligplaatsen
Winterberging				
Aantal schepen buiten aan land	13.811	10.460	9.913	
Aantal schepen in loodsen	6.463	5.039	5.169	
Aantal beschikbare plaatsen	21.986	16.762	16.757	
Bezettingsgraad droge stalling	92%	92%	90%	
Aantal schepen in het water	10.650	8.543	8.474	

(*) Niet gevraagd in 2012

Resultaten mogen worden gekopieerd of overgenomen, maar dan wel met bronvermelding 'Waterrecreatie Advies 2016'. Het is niet toegestaan cijfers te bewerken, aan te passen en/of onder eigen naam (bron) te publiceren.

Ontwikkeling watersport Friese IJsselmeerkust 2012 - 2016

	Monitor	Quickscan		
	2012	2012	2016	
Aantal havens (exploitatievorm)				
Gemeentehaven(s)	6	6	6	
Commerciële haven(s)	55	53	53	
Stichtingshaven(s)	0	0	0	
Verenigingshaven(s)	2	2	3	
Rijks- / provinciale haven(s)	0	0	0	
Totaal	63	61	62	
Ligplaatsen recreatievaart				
Totaal aantal vaste ligplaatsen	6.450	6.375	6.275	
Gemiddelde bezettingsgraad	86%	86%	82%	
Aandeel zeilboten	84%	84%	83%	
Aandeel motorboten	16%	16%	17%	
Gemiddelde bootlengte (in m.)	10,6	10,6	10,7	
Herkomst ligplaatshouders				
	Nederland	53%	52%	49%
	Duitsland	47%	47%	50%
	België	0%	0%	0%
	Overig	0%	0%	1%
Aantal schepen op wachtlijsten	143	143	129	
Passantenplaatsen recreatievaart				
Aantal niet verhuurde ligplaatsen	883	878	1128	
Aantal specifieke passantenplaatsen	957	957	949	
Aantal bootovernachtingen	88.443	88.443	88.236	
Gemiddeld aantal nachten per boot	1,3	1,3	1,5	
Uitbreiding/krimp van lig- en/of passantenplaatsen				
Aantal havens met uitbreidingsplannen	2	2	5	
Verwachte / gewenste uitbreiding	45	45	65	ligplaatsen
Aantal havens met krimpplannen	?*	?*	3	
Verwachte afname	?*	?*	104	ligplaatsen
Winterberging				
Aantal schepen buiten aan land	2.449	2.439	2.220	
Aantal schepen in loodsen	2.953	2.953	3.167	
Aantal beschikbare plaatsen	5.825	5.775	6.043	
Bezettingsgraad droge stalling	93%	93%	89%	
Aantal schepen in het water	1.293	1.282	1.233	

(*) Niet gevraagd in 2012

Resultaten mogen worden gekopieerd of overgenomen, maar dan wel met bronvermelding 'Waterrecreatie Advies 2016'. Het is niet toegestaan cijfers te bewerken, aan te passen en/of onder eigen naam (bron) te publiceren.